

Tollbamondás

Lotz Jánost 1966-ban a New York-i Columbia Egyetemről meghívták egy évre a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemre vendégprofesszornak. Felesége, Ann Margeret Norsworthy, valamint két fia, John Martin és Charles Peter is vele érkezett. 1966 őszén az Akadémián tartott előadása a magyar nyelvtan struktúrájának olyan modelljét állította fel, mely a világnyelvek modelljeihez hasonlítva vált beszédessé. Lotz a nyelvészeti strukturalizmus első úttörői közé tartozott, és épp ő volt az, aki ennek a módszernek határait nagyon is világosan látta. A hazai nyelvészkutatókkal kialakított gyümölcsöző kapcsolatának köszönhetően több vidéki egyetemre is meghívták, ahol nagy sikerrel mutatta be a nyelvtudomány újabb kutatási eredményeit. Magyarországon is egyre több tanulmánya jelent meg a hangtan, alaktan, verstan témakörében. Nemzetközileg elismert tudományos munkásságával a magyarországi nyelvtudomány fejlődését is nagymértékben ösztönözte.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: Ann Margeret Norsworthy (kiejtése: en margrit, norszvorszi), John Martin (kiejtése: dzson mártin), Charles Peter (kiejtése: csársz píter)

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Minden hiba 1 pontot von le a 20 pontos pontszámból, a vesszőhiba is.

A vesszők helyét ne mondjuk meg!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Szövegértési feladatok**1. Igaz vagy hamis?****5/**

a) Dr. Kolta László bonyhádi helytörténész.	igaz
b) Csepregi Márta nyelvész.	igaz
c) Terts István nem tekinthető Lotz tanítványának.	igaz
d) A nyelv Lotz János szerint nem az emberi dimenzióban létezik.	hamis
e) Abondolo már akkor taníthatott Londonban, amikor Csepregi Márta a gimnáziumban tanult.	hamis

2. Milyen módon kötődnek Lotz Jánoshoz a szövegben szereplő személyek? **4/**

Simoncsics Péter: „*én foglalkoztam néhány írásban Lotz János munkásságával*”.

Csepregi Márta: „*a gimnázium levéltárában folytatott Lotzcal kapcsolatos kutatásokat*”.

magyar nyelvtörténészek: pl. *elhárítják Lotz János nyelvi szemléletét.*

Dr. Antóni Judit: „*Lotz kontrasztív (összehasonlító) kutatásait nagyra értékelő írásán*”.

A megoldáshoz elegendő a tartalmi idézés.

3. Keresd meg a szövegből származó megfelelő elemeket! **6/**

- a) A szövegből nem derül ki, hogy tanítanak-e. Kik ők? **Simoncsics Péter, Horváth Iván, dr. Kolta László** (2 pont, ha mindhárom szerepel, 1 pont, ha csak kettő, 0 pont, ha egy megoldás van)
- b) Idézet: „e két szempontnak a merev szétválasztása”. Mi ez a kettő? **történeti és leíró nyelvészeti szempont**
- c) Válaszol a szöveg a riporter által feltett második kérdésre? Indokold a választásodat egy idézettel!

igen nem (A megfelelőt húzd alá!)

Idézet: **Abondolo** „*nyelvészeti munkákat ír a magyar és uráli, valamint ősszibériai nyelvek tárgykörében hű folytatója és továbbfejlesztője Lotz János szellemi örökségének*”.

4. Számoljunk! **5/**

Ennyien tanárok a szövegben szereplő személyek közül.	6
Ennyi személy készített Lotzról szóló írásművet.	4
Ahány év eltelt Austerlitz halála és Abondolo születése között.	44
Ahányan a gimnázium diákjai voltak a szöveg szerint.	3 (Lotz a harmadik.)
Ennyien képviselték Lotz szellemi örökségét az egyetemeken.	3 (A szöveg szerint.)

Csakis a szövegbeli elemeket vegyük figyelembe!

Összesen 20 pont

Helyesírási feladatok – megoldókulcs**1. Oldd meg az alábbi szóegyenleteket! Minden lehetséges megoldást írd le!****16/**

Kiss-sel	Madáchcsal
Torontóban	rousseau-i
ésszerű	Bükk-vel
Marcell-lal	József Attila-i
puff-féle	20 %-kal
csehvel <u>és</u> csehvel	adys
május 1-én <u>és</u> 1-jén	Kossuthhoz

2. Írd le helyesen az alábbi tulajdonnévi alakokat, és képezz belőlük az -i/-beli képző segítségével mellékneveket!**20/**

	tulajdonnév	-i/-beli képzős alak
NEWENGLAND	New England	New England-i
KÉKNÍLUSPART	Kék-Nílus-part	kék-Nílus-parti
PETŐFI IRODALMI MÚZEUM	Petőfi Irodalmi Múzeum	Petőfi irodalmi múzeumi/múzeumbeli
DÉLDUNÁNTÚLRÉGIÓ	Dél-Dunántúl régió	Dél-Dunántúl régiói/régióbeli
(AZ)ERDŐSBÜKK	erdős Bükk	erdős bükki
ISZÁMŰSEBÉSZETIKLINIKA	I. Számú Sebészeti Klinika	I. számú sebészeti klinikai
GANZHAJÓÉSDARUGYÁR	Ganz Hajó- és Darugyár	Ganz hajó- és darugyári
FERIBÁCSIKOCSMÁJA	Feri Bácsi kocsmája	Feri Bácsi kocsmájabeli
ÁBELARENGETEGBEN	Ábel a rengetegben	Ábel a rengetegben-beli
NEMZETISPORT	Nemzeti Sport	Nemzeti Sport-beli

3. Állapítsd meg, hogy jól választottuk-e el a következő szavakat az adott helyen/helyeken! Karikázd be a jók betűjelét!**12/**

a) in-trikál	b) Pro-vence	c) vagdalód-zik	d) Coo-per	e) pénz-ért	f) pszich-ológia
g) Bo-log-na	h) Pa-is	i) Korint-hosz	j) Kis-sék	k) edz-zen	l) Bach-hal

Minden hibáért 1 pontot kell levonni a 12-ből!

4. Állítsd betűrendbe az egyes sorokban található szavakat! Számozással (1-3.) jelöld a helyes sorrendet!**5/**

- a) mecénás 2 – Maecenas 1 – mecenatúra 3
- b) Galya-tető 2 – gályarab 1 – gally 3
- c) keresztel 1 – keresztény 2 – keresztyén 3
- d) Alma 2 – álma 3 – alma 1
- e) gála 2 – Gaál 1 – galád 3

5. Pótdold a mondatok hiányzó magán- és mássalhangzóit!**7/**

Feri, tartsd vízszintesen a tálát; ne folyjon ki belőle a leves!

A menyasszonyom azt tervezi, hogy a menyegzőnkön a mennyezetet színes lampionokkal díszíti fel.

Az ambiciózus karikatúrakészítő igyekezett kulturált maradni.

A konkurens cég vezetője valószínűleg korrupt.

Áhítatosan nézett az őt vigasztaló szomszéd nénire.

A lányok bent maradtak a teremben a zsvivajgó fiúkkal.

Egy gyönyörű vízimalom lesz a következő úti célja a turistáknak.

Minden hibátlanul kiegészített mondatért 1 pont jár.

Összesen: 60 pont**Elért pontszám: _____**